

ג' ל י ר נ ו ת ל ע י ר ו ן ב פ ר י ש ת ה ש ב ר ע ב"ה
 ערוכים בידו נחמה ליבוביץ
 הסנה הטס עסרה
 יו"ל ע"י מוסד חורף והשכלה ומבוגרים ולנוער
 הסתדרות נסי מזרחי באמריקה
 מהדורה מיוחדת בסביל ההסתדרות הציונית העולמית
 המחלקה לחנוך ולתרבות חז"ניים בגולה

רארא (תשי"ז)

ר ב - ט

הערה: לפסוק ג בפרקנו ולבעיה המיוחדת הקטורה בו עיין גליון וארא תש"ו שהוקדש כולו רק לפסוק זה בלבד.

א. שאלות כלליות:

- ר' ב': וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו:
אני ה'
- ג': וראא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל-סדי
 ושמי ה' לא נודעתי להם.
- ד': וגם הקימתי את בריתי אתם לחת להם את ארץ כנען
 את ארץ מגריתם אשר גרו בה.
- ה': וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידיהם אותם
 - ואזכור את בריתי.
 ו': לכן אמר לבני ישראל:
אני ה'
 והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים
 והצילתי אתכם מעבדתם
 וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובטפטים גדולים.
 ז': ולקחתי אתכם לי לעם
 והייתי לכם לאלקים וידעתם, כי אני ה' אלוקיכם
 המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים.
 ח': והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לחת אותה
 לאברהם ליצחק וליעקב
 ונתתי אותה לכם מורשה -
אני ה'

- 1) הסבר מהו מבנה הנאום הזה, חלק אותו לפסקאות.
- 2) שם ה' חוזר ונשנה בפסוקים אלה ארבע פעמים, מה הפקידה של חזרה זו?
- 3) למה חוזרים פסוקים אלה פעמים על שם האבות?
- 4) מהו תפקידם של רבוי הווי"ן בפסוקים ר' - ז' ?
- 5) מה הן "ארבע לטובות של גאולה", שעליהם אמרו סארבע כוסות הוחקנו כנגדם ?
- 6) אמרו על פרשה זו (ב'-ח') שהיא מדברה על עבר ועל הווה ועל עתיד קרוב ועל עתיד רחוק. הסבר - כיצד ?

ב. שאלה כללית:

בעל באר יצחק אומר לחחילת פרשתנו:
 הנה סברה חז"ל שזה המאמר (ר' ב') "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'". איננו מאמר בפני עצמו רק הוא דבוק עם הפרשה הקודמת ססיים בה (ר' א').
 "ויאמר ה' אל משה עתה תראה את אעשה לפרעה", וכן נראה ממסדו הקאפיטול (=הסוק) פסוק "ויאמר ה' אל משה עתה תראה..." שבסיום הפרשה הקודמת הוא תחילת הקאפיטול החדש; ומפני שלא רצו הקהלות לסיים הפרשה הקודמת בפסוקים ב"ב - כ"ג "למה הראות לעם הזה..." שהם פסוקי קובלנא וחרעומת, לכן הוסיפו עליו פ' "ויאמר ה' אל משה; עתה תראה את אעשה לפרעה", כדי לסיים בסוב.

ולפי הסברא הו"ו באחתו הנבואה בזמן אחר, ר"ל שמאמר (ר' א') ויאמר ה' אל משה; עתה תראה..." ומאמר הבא אחריו (ר' ב') "וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו: אני ה'..." בזמן אחד נאמרו לו.

- 1x לפי סברא זו שני מאמרי ה' (ר' א') "עתה תראה" וכן (ר' ב'-ח') "אני ה' וראא אל..." שניהם חטובות לדברי החרעומת של משה ה' (ב'-כ"ג) "למה הרעות לעם הזה".
 הסבר מה ההבדל בין שתי החטובות?
- 2xx לטאלה זו עונה ראב"ע (סוף דבריו לפרק ה'):
 ונהה משה אמר שני דברים, האחד: "למה הרעות לשם הזה, למה זה שלחתי", והשנה: "והצל לא הצלח את עמך" נח" הטיבו על האחרון:

(ו'א): "עתה תראה אשר אעשה לפרעה" ועל הראשון (ר'ב-ג') "אני ה' וארא אל... באל סד-י וסמי ה' לא נודעתי להם" והטעם, כי על ידי האבות נודע סמי שהוא אל סדי ועל ידך יודע סמי ה' הנכבד בעולם, כאשר אמר (ר'ו'): "לכן אמור לבני ישראל אני ה' והנה שלחתיך להודיע זה הטעם. הטובה חשבתו של ראב"ע לטאלה הנ"ל בעיניך, אם לא?

נמק חטובתך

ג. טאלות ודיוקים ברמ"ז

(1) ד' ד"ה וגם הקימותי את בריתי: א) מה קטה לו בסוקנו ולמה לו לחזור על הנאמר בתחילת פסוק ג' ? ב) מה לו לומר "מקומותי" ?

הצבתי והעמדתי, הן "והקימותי בריתי" כבר מצינו בחורה בכמה מקומות (בראית ר' י"ח, י"ז ו'; י"ז י"ט) ולא פרשה רש"י כלל ומה ראה לפרשה כאן?

(2) ה' ד"ה וגם אני: כמו שהצבתי והעמדתי הברית יש עלי לקיים, לפיכך טמעת את נאקה ישראל הנואקים.

א) מה קטה לו? ב) האם "וגם" טבפסוקנו דומה ל"וגם" טבפ' ד' או הוראתו ע"פ רש"י כאן אחרת? ג) למה הוסיף רש"י מלת "הנואקים" - איזו אי הבנה רצה למנע?

ד. ולקחתי אתכם לי לעם.

ר' יוסף אבן קספי: בעבור שבחחילת הענין לא דבר נשה להם במצות ה', רק "אעלה אתכם מעוני מצרים אל ארץ הכנעני" (ג' י"ז), כאשר היה זה הכרחי להציע להם חחלה להרחיב לבות כלם טף ונשים, עד שיחחילו, בדבריהם מוטעים הלבבות "להכנס באמונה בטם הנכבד אלוקי אבותם, לא זולתם, טה השם לצוות למטה, סיוטיף עתה לומר להם דבר אחד יותר עמוק, כי כן הוא טטוב הלמד רצוני, שיוחל בקל ואח"כ בעמוק, כל טכן לאוחו העם, גם להיחם כלל המון ולכן צוה ה' למטה עתה טיאמר: "ולקחתי אתכם לי לעם" וזה כענין אמרו "ואתם חחילו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (י"ט ו'); והנה היות עם ה' וכהניו וגוי קדוש זהו חחלית טלמות הנפ, לא זולת זה... ..

ומה מאד הפליג הטם בזה טחדוש טטלח להם עתה, וזה לסבות; האחת מצד האמת עצמו, והטנית; פן יאמרו קצח הנמצאים טם או הבאים אחריהם כמונו היום, כי חכלית גאולת זה העם הוא רק מה טאמר להם בתחילת הענין: "אעלה אתכם אל ארץ זבת חלב ודבש. כמו טייטענו הנוצרים עלינו תמיד, לכן צוהו בזה המהלך הטני, שיגייד להם חחלית העיקרי, והוא הקודם במעלה, ואם האחר קודם בזמן והצעה לו, כי חקון הגוף לחכלית חקון הנפס.

לכן צוהו גם כן כי אחרי זכרו זה חחלית העיקרי בראיית דבריו, עתה יזכור להם אחריו כסדר השלמות הקודם בזמן, שהוא חיקון הגוף, וזהו טאמרו: (ו' ח') "והבאתי אתכם אל הארץ...". כי אינם עדיין חוקי אמונה בטם ית', כל טכן אחרי חרי אף פרעה, טייטפיק להם הטענה בחכלית, העיקרי לבד, עד טייטמחו בו, כל טכן כלם; טפן אחר טהקדים העיקרי כראוי לו לקדומה מעלתו, טטפיל לו אחריו הטפל.

וראה חכמת המלמד הטוב, איך עשה להם טלש מדרגות, כי בחחילת הלמד, טלא ראו מאורות מעולם, וכל חחללות קטות, למדס דעת השם הנכבד והכניסם בכריתו לחכלית טוב גופני לבד, והוא אמרו למעלה (ג' י"ז) "אעלה אתכם מעוני מצרים" אל ארץ הכנעני". ובפעם הטניה זכר להם זה חחלית הגופני יחד עם עוד אחר, שהוא הרוחני, עד טהקדים הרוחני לגופני, להעירם כי הוא הקודם במעלה והוא העיקרי, ובפעם הטליטית והוא ביום מתן תורה, טאז היה חחלית וגמר והכניסם בכרית ה' לא זכר להם רק הרוחני, והוא אמרו (י"ט): "ואתם חחילו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". כי אז נגאלו ונוזככו הרעיונים ונלטטו הטכלים, וראו בעיניהם פעולות זה האדון אשר לא יעטם זולתו. לכן ראוי טיאמר להם הרוחני לבד שהוא חחלית, ואז גמר חלקוחין והנטואין טנוזוגו עמו.

- 1) הטבר אח המקומות המסומנים בקו.
- 2) לאיזו טענה מחכון הפרטן באמרו "כמו טייטענו עלינו הנוצרים"?
- 3) הבא ראייה מפרשה טמות, כי חחלית העיקרי שהוא הרוחני" כבר מוזכר על יד הטנה?

השאלות המסומנות x קטות והמסומנות xx קטות ביותר. ענה לפי יכלתך וחבנתך. חטובות יש לשלוח לנחמה ליבוביץ, חטדרות הציונית העולמית המחלקה לחנוך וחטבות חורניים, ירוטלים ת.ד. 92.